

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 30. septembra 2020*

„Predhodno odločanje – Območje svobode, varnosti in pravice – Direktiva 2008/115/ES –
Vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav – Državljan tretje države s hudo boleznijo –
Odločba o vrnitvi – Pravno sredstvo – Odložilni učinek po samem zakonu – Pogoji –
Dodelitev socialne pomoči – Člena 19 in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah“

V zadevi C-233/19,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo
cour du travail de Liège (pritožbeno delovno sodišče v Liègeu, Belgija) z odločbo z dne 11. marca 2019,
ki je na Sodišče prispela 18. marca 2019, v postopku

B.

proti

centre public d'action sociale de Liège,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, M. Safjan, L. Bay Larsen (poročevalec), sodnika, C. Toader,
sodnica, in N. Jääskinen, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodna tajnica: M. Krausenböck, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 22. januarja 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za B. sprva D. Andrien in P. Ansay, avocats, nato D. Andrien, avocat,
- za centre public d'action sociale de Liège sprva M. Delhaye in G. Dubois, avocats, nato M. Delhaye
in J.-P. Jacques, avocats,
- za belgijsko vlado P. Cottin, C. Pochet in C. Van Lul, agenti, skupaj s C. Pirantom in S. Matrayjem,
avocates,
- za češko vlado M. Smolek, agent,
- za nizozemsko vlado J. Langer, J. M. Hoogveld, M. K. Bulterman in H. S. Gijzen, agenti,

* Jezik postopka: francoščina.

– za Evropsko komisijo A. Azema in C. Cattabriga, agentki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 28. maja 2020

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 5, 13 in 14(1)(b) Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL 2008, L 348, str. 98).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med B., državljanke tretje države, in centre public d'action sociale de Liège (državni center za socialno pomoč v Liègeu, Belgija; v nadaljevanju: CPAS) zaradi odločb tega centra, s katerimi je bila B. odvzeta socialna pomoč.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 3, točka 2, Direktive 2008/115 pojem „nezakonito prebivanje“ opredeljuje kot „prisotnost državljana tretje države na ozemlju države članice, ki ne izpolnjuje ali ne izpolnjuje več pogojev za vstop iz člena 5 [Uredbe (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL 2006, L 105, str. 1)] ali drugih pogojev za vstop, bivanje ali stalno prebivališče [prebivanje] v tej državi članici“.
- 4 Člen 5 te direktive določa:

„Države članice pri izvajanju te direktive ustrezno upoštevajo:

[...]

(c) zdravstveno stanje zadevnega državljana tretje države,

in spoštujejo načelo nevračanja.“
- 5 Člen 9(1) navedene direktive določa:

„Države članice odložijo odstranitev:

[...]

(b) toliko časa, za kolikor se v skladu s členom 13(2) zagotovi suspenzivni učinek.“
- 6 Člen 13(1) in (2) te direktive določa:

„1. Zadevnemu državljanu tretje države se zagotovi učinkovito pravno sredstvo, da se pritoži zoper odločbo v zvezi z vrnitvijo iz člena 12(1) ali zagotovi njen ponovni pregled pred pristojnim sodnim ali upravnim organom ali pred pristojnim telesom, katerega člani so nepristranski in neodvisni.

2. Organ ali telo iz odstavka 1 je pristojno za pregled odločb v zvezi z vrnitvijo iz člena 12(1), vključno z možnostjo začasne odložitve njihove izvršitve, razen če se začasna odložitve že uporablja po nacionalni zakonodaji.“

7 Člen 14(1) Direktive 2008/115 določa:

„Razen v primerih iz členov 16 in 17, države članice zagotovijo, da se za državljane tretjih držav v obdobju za prostovoljni odhod, odobrenem v skladu s členom 7, in v obdobjih, za katera je bila odstranitev odložena v skladu s členom 9, po možnosti upoštevajo naslednja načela:

- (a) ohrani se enotnost družine z družinskimi člani, prisotnimi na njihovem ozemlju;
- (b) zagotovi se nujna zdravstvena oskrba in osnovno zdravljenje;
- (c) mladoletnikom se zagotovi dostop do osnovnega izobraževalnega sistema ob upoštevanju dolžine prebivanja;
- (d) upoštevajo se posebne potrebe ranljivih oseb.“

Belgijsko pravo

8 Člen 57(2) loi organique du 8 juillet 1976 des centres publics d'action sociale (sistemski zakon z dne 8. julija 1976 o javnih centrih za socialno pomoč) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari, določa:

„Z odstopanjem od drugih določb tega zakona je naloga javnega centra za socialno pomoč omejena na:

1. odobritev nujne zdravniške pomoči tujcu, ki v Kraljevini Belgiji prebiva nezakonito;

[...]

Tujec, ki je begunec in je zaprosil za tak status, nezakonito prebiva v Kraljevini Belgiji, če je bila njegova prošnja za azil zavrnjena in mu je bila vročena odločba o vrnitvi.

Socialna pomoč – razen nujne zdravniške pomoči – odobrena tujcu, ki je bil ob vročitvi izvršljive odločbe o vrnitvi do nje dejansko upravičen, preneha na dan, ko tujec dejansko zapusti ozemlje, najpozneje pa na dan izteka roka, ki je določen v odločbi o vrnitvi.

[...]“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 9 B. je 4. septembra 2015 v Belgiji vložila prošnjo za azil. Pristojni organ je to prošnjo zavrnil. Conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci, Belgija) je 27. aprila 2016 zavrnilo tožbo, ki jo je B. vložila zoper to zavrnilno odločbo.
- 10 B. je 26. septembra 2016 vložila prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje iz zdravstvenih razlogov, ker ima več hudih bolezni.
- 11 Ker je bila ta prošnja 22. decembra 2016 razglašena za dopustno, je B. prejela socialno pomoč, ki jo je plačeval CPAS.

- 12 Z odločbama z dne 28. septembra 2017, vročenima 23. oktobra 2017, je bila prošnja za izdajo dovoljenja za prebivanje, ki jo je vložila B., zavrnjena in pristojni organ je zainteresirani stranki izdal odredbo, naj zapusti belgijsko ozemlje.
- 13 B. je 28. novembra 2017 pri conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci) vložila tožbo za odpravo in odložitev izvršitve teh odločb.
- 14 Center CPAS je z odločbama z dne 28. novembra 2017 B. odvzel pravico do socialne pomoči od 23. oktobra 2017 dalje. Odobril pa ji je nujno zdravniško pomoč od 1. novembra 2017.
- 15 B. je 28. decembra 2017 pri tribunal du travail de Liège (delovno sodišče v Liègu, Belgija) vložila tožbo zoper odločbo centra CPAS, s katero ji je bila odvzeta socialna pomoč, in temu sodišču predlagala, naj ji znova prizna pravico do te pomoči od 23. oktobra 2017.
- 16 To sodišče je s sodbo z dne 15. marca 2018 to tožbo zavrnilo v delu, v katerem se je nanašala na upravičenost do socialne pomoči.
- 17 B. je 16. aprila 2018 vložila pritožbo pri cour du travail de Liège (pritožbeno delovno sodišče v Liègu, Belgija).
- 18 To sodišče navaja, da se obdobje, na katero se nanaša tožba, glede na datum vročitve odredbe o zapustitvi belgijskega ozemlja in po novi odločbi, ki jo je sprejel CPAS, razteza od 23. novembra 2017 do 31. januarja 2018. Poudarja, da B. v tem obdobju ni imela dovoljenja za prebivanje.
- 19 Predložitveno sodišče po tem, ko je zavrnilo možnost, da se B. dodeli socialna pomoč na podlagi morebitne zdravstvene nezmožnosti za vrnitev v smislu belgijske zakonodaje o socialni pomoči, ugotavlja, da je izid spora o glavni stvari odvisen od učinkov, ki jih je treba priznati rešitvi, ki jo je Sodišče uporabilo v sodbi z dne 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453).
- 20 Meni namreč, da bi tožbi B. moralo ugoditi, če bi bilo treba tožbi za odpravo in odložitev izvršitve, vloženi pri conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci), priznati odložilni učinek. Pojasnjuje, da to pravno sredstvo v skladu z belgijsko zakonodajo nima odložilnega učinka, ampak da bi mu bilo mogoče tak učinek priznati na podlagi sodbe z dne 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453). Vendar meni, da je težko določiti pogoje, pod katerimi mora socialno sodišče ugotoviti odložilni učinek takega pravnega sredstva, saj so belgijska sodišča sprejela različne odločitve o tem vprašanju.
- 21 V teh okoliščinah je cour du travail de Liège (pritožbeno delovno sodišče v Liègu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člena 5 in 13 Direktive 2008/115 [...] v povezavi s členoma 19(2) in 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter člen 14(1)(b) te direktive v povezavi s sodbo [z dne 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453)] razlagati tako, da pravnemu sredstvu, vložnemu zoper odločbo, s katero je državljanu tretje države, ki ima hudo bolezen, odrejeno, naj zapusti ozemlje države članice, priznavajo odložilni učinek, kadar vložnik pravnega sredstva trdi, da je lahko zaradi izvršitve te odločbe izpostavljen resnemu tveganju za hudo in nepopravljivo poslabšanje zdravstvenega stanja,

- ne da bi bilo treba opraviti presojo pravnega sredstva, ampak samo njegova vložitev zadostuje, da se odloži izvršitev odločbe, s katero je odrejena zapustitev ozemlja,
- ali na podlagi obrobne nadzora glede obstoja sklepčnega očitka ali neobstoja vzroka za nedopustnost ali očitno neutemeljenost pravnega sredstva, vložnega pri conseil du contentieux des étrangers (upravno sodišče za spore v zvezi s tujci),

- ali na podlagi popolnega nadzora, ki ga opravijo delovna sodišča, da bi ugotovila, ali je lahko vložnik pravnega sredstva zaradi izvršitve te odločbe dejansko izpostavljen resnemu tveganju za hudo in nepopravljivo poslabšanje zdravstvenega stanja?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Pristojnost Sodišča in dopustnost predloženega vprašanja

- 22 Belgijska vlada trdi, na prvem mestu, da predlog za sprejetje predhodne odločbe ni dopusten v delu, v katerem se z njim od Sodišča zahteva razlaga belgijskega prava. Na eni strani naj bi pogoje za izdajo dovoljenja za prebivanje in pridobitev socialne pomoči v postopku v glavni stvari urejalo izključno to pravo. Na drugi strani naj Sodišču ne bi bilo treba odločati med različnimi nacionalnimi tokovi sodne prakse, ki jih navaja predložitveno sodišče.
- 23 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je iz ustaljene sodne prakse Sodišča razvidno, da Sodišče v okviru postopka predhodnega odločanja ni pristojno za razlago nacionalnih zakonov in drugih predpisov (glej v tem smislu sodbi z dne 27. februarja 2014, Pohotovost, C-470/12, EU:C:2014:101, točka 60, in z dne 20. januarja 2016, DHL Express (Italy) in DHL Global Forwarding (Italy), C-428/14, EU:C:2016:27, točka 70).
- 24 Vendar v obravnavanem primeru predložitveno sodišče Sodišča ne sprašuje o razlagi določb belgijskega prava, ki urejajo prebivanje ali socialno pomoč, temveč o natančnem obsegu postopkovne obveznosti, ki izhaja iz prava Unije, ki nalaga, da se v nekaterih primerih zagotovi odločilni učinek pravnega sredstva, vloženega zoper odločbo o vrnitvi. Okoliščina, da so različna belgijska sodišča obseg te obveznosti, ki izhaja iz prava Unije, razumela različno, ne more izključiti možnosti, da se pri Sodišču lahko vložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, katerega namen je pojasniti obseg navedene obveznosti.
- 25 Belgijska vlada na drugem mestu meni, da za odločitev v postopku v glavni stvari ni treba odgovoriti na postavljeno vprašanje. Predložitveno sodišče naj bi namreč moralo za odločitev o zahtevku B. zgolj izključiti obstoj zdravstvene nezmožnosti vrnitve, kar naj bi že storilo, in to sodišče naj bi lahko ugotovilo možnost zadevne osebe, da zaprosi za podaljšanje roka za prostovoljni odhod, ki ji je bil odobren, kar naj bi B. omogočilo, da še naprej prejema socialno pomoč.
- 26 Prav tako so vpliv postavljenega vprašanja na rešitev spora o glavni stvari izpodbijale belgijska vlada v ustnih stališčih ter češka in nizozemska vlada, ker naj bi B. še naprej nezakonito prebivala na belgijskem ozemlju tudi v primeru odložitve izvršitve odločbe o vrnitvi, sprejete v zvezi z njo. Te vlade iz tega sklepajo, da bi bilo mogoče njeno prošnjo za socialno pomoč po taki odložitvi še vedno zavrniti, ker naj pravo Unije ne bi nasprotovalo temu, da nezakonito prebivajoči državljani tretje države prejema socialno pomoč v nižjem znesku od tistega, ki je dodeljen zakonito prebivajočemu državljanu tretje države.
- 27 Belgijska vlada poleg tega trdi, da predložitveno sodišče kot delovno sodišče ni pristojno za priznanje odločilnega učinka tožbe, za katero je izključno pristojno drugo belgijsko sodišče, in da je cour de cassation (kasacijsko sodišče, Belgija) že odgovorilo na vprašanje, postavljeno v novejši sodbi.
- 28 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča v okviru sodelovanja med Sodiščem in nacionalnimi sodišči, ki ga določa člen 267 PDEU, je le nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po izdaji predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, in tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži

Sodišču. Zato je Sodišče načeloma dolžno odločiti, če se postavljena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije (sodba z dne 4. decembra 2018, *Minister for Justice and Equality in Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, točka 26 in navedena sodna praksa).

- 29 Iz tega sledi, da se upoštevnost vprašanj o pravu Unije domneva. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga postavi nacionalno sodišče, le takrat, kadar je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, kadar gre za hipotetičen problem oziroma kadar Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja podalo koristne odgovore (sodba z dne 4. decembra 2018, *Minister for Justice and Equality in Commissioner of An Garda Síochána*, C-378/17, EU:C:2018:979, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 30 V obravnavanem primeru je sicer treba ugotoviti, da glede na opredelitev pojma „nezakonito prebivanje“ iz člena 3, točka 2, Direktive 2008/115 morebitna odložitve izvršitve odločbe o vrnitvi, sprejete v zvezi z B., ne bi pomenila, da je treba njeno prebivanje opredeliti kot „zakonito“ v smislu te direktive. V teh okoliščinah ni mogoče šteti, da pravo Unije Kraljevini Belgiji po taki odložitvi izvršitve nalaga, da B. zagotovi pravice, enakovredne tistim, ki jih imajo državljani tretjih držav, ki zakonito prebivajo v tej državi članici.
- 31 Ob tem je iz predložitvene odločbe razvidno, da belgijska zakonodaja določa, da je v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ko je zadevna oseba vložila prošnjo za azil, ki je bila zavrnjena, in ko ta oseba nima dovoljenja za prebivanje, socialna pomoč omejena šele po tem, ko je bila navedeni osebi vročena odločba o vrnitvi. Predložitveno sodišče poleg tega meni, da se ta omejitev ne more začeti na dan, ko je bila ugotovljena nezakonitost prebivanja B., temveč najprej na dan izteka roka za prostovoljni odhod, ki je bil zadevni osebi dodeljen v odločbi o vrnitvi, sprejeti v zvezi z njo.
- 32 Glede na povezavo, ki jo je tako ugotovilo predložitveno sodišče, med učinki odločbe o vrnitvi in omejitvijo socialne pomoči, ki je bila dodeljena na podlagi belgijske zakonodaje, ni mogoče šteti, da zahtevana razlaga pravnih pravil Unije glede morebitne odložitve učinkov te odločbe po samem zakonu očitno ni povezana s predmetom spora o glavni stvari, razen če se z njo ne podvomi o razlagi nacionalnega prava, ki jo je podalo predložitveno sodišče in ki izhaja iz njegove izključne pristojnosti v okviru postopka iz člena 267 PDEU (glej v tem smislu sodbi z dne 21. junija 2016, *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, točka 25, in z dne 1. oktobra 2019, *Blaise in drugi*, C-616/17, EU:C:2019:800, točka 37).
- 33 Te ugotovitve ne more omajati okoliščina, da je bila tožba B. zoper odločbo o vrnitvi, ki je bila sprejeta v zvezi z njo, vložena šele 28. novembra 2017, medtem ko se spor o glavni stvari nanaša na pridobitev socialne pomoči za obdobje od 23. novembra 2017 do 31. januarja 2018. Ta okoliščina namreč nikakor ne pomeni, da je postavljeno vprašanje za obdobje od 28. novembra 2017 do 31. januarja 2018 očitno hipotetično.
- 34 Poleg tega, kot poudarja Komisija, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba nekatera jamstva pred vrnitvijo, ki lahko vključujejo zadovoljevanje osnovnih potreb zadevne osebe, na podlagi člena 14(1) Direktive 2008/115 zagotoviti v položajih, v katerih mora zadevna država članica tej osebi ponuditi pravno sredstvo z odložilnim učinkom zoper odločbo o vrnitvi, sprejeto v zvezi z njo, tudi če ta oseba nezakonito prebiva na ozemlju zadevne države članice (glej v tem smislu sodbo z dne 18. decembra 2014, *Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453, točke 53, 55 in od 58 do 60).
- 35 V teh razmerah okoliščina, da je imela B. morebitne druge postopkovne možnosti, določene v belgijski zakonodaji za pridobitev socialne pomoči, tudi če bi bila dokazana, ne more povzročiti nedopustnosti postavljenega vprašanja. Ker namreč predložitveno sodišče ni menilo, da ta okoliščina B. preprečuje veljavno vložitev tožbe v postopku v glavni stvari, navedena okoliščina ne omogoča izključitve potrebe po odgovoru na to vprašanje za rešitev spora o glavni stvari.

- 36 Prav tako trditev belgijske vlade, da predložitveno sodišče na podlagi nacionalnih pravil ni pristojno, da zavzame svoje stališče o odločilnem učinku pritožbe zoper odločbo o vrnitvi, ne zadostuje za to, da bi to povzročilo nedopustnost tega vprašanja, saj Sodišče ne sme ovreči presoje, ki jo je glede nacionalnih pravil organizacije sodnih postopkov podalo predložitveno sodišče (glej v tem smislu sodbi z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 26, in z dne 10. decembra 2018, Wightman in drugi, C-621/18, EU:C:2018:999, točka 30).
- 37 Poleg tega, čeprav se ta vlada sklicuje na obstoj novejše sodbe cour de cassation (kasacijsko sodišče), s katero bi bilo mogoče odgovoriti na vprašanja predložitvenega sodišča, je treba opozoriti, da tudi če bi ga zavezovala rešitev iz te sodbe, mu ta okoliščina ne more odvzeti možnosti iz člena 267 PDEU, da Sodišču predloži vprašanja o razlagi prava Unije, ki mu bodo omogočila izdajo sodbe v skladu s pravom Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 22. junija 2010, Melki in Abdeli, C-188/10 in C-189/10, EU:C:2010:363, točka 42).
- 38 Belgijska vlada na tretjem mestu trdi, da Sodišče v tej zadevi ni pristojno za razlago člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina). Ta člen naj bi se namreč uporabljal le na področju uporabe prava Unije. Čeprav predložitveno sodišče omenja nekatere določbe Direktive 2008/115, pa naj ne bi vzpostavilo povezave med njimi in nacionalno zakonodajo iz postopka v glavni stvari, čeprav bi to na podlagi člena 94(c) Poslovnika Sodišča moralo storiti.
- 39 V zvezi s tem je treba opozoriti, da mora predlog za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 94(c) Poslovnika vsebovati razloge, ki so predložitvenemu sodišču vzbudili dvom glede razlage nekaterih določb prava Unije, in pojasnitev zveze, ki po mnenju predložitvenega sodišča obstaja med temi določbami in nacionalno zakonodajo, ki jo je treba uporabiti v sporu o glavni stvari.
- 40 V obravnavani zadevi je očitno, da je predložitveno sodišče s tem, da je na eni strani navedlo povezavo, ki je v belgijskem pravu vzpostavljena med učinki odločbe o vrnitvi in omejitvijo upravičenosti do socialne pomoči v položaju iz postopka v glavni stvari, ter na drugi strani svoja vprašanja o konkretnih posledicah, ki jih je treba v tem položaju izpeljati iz sodbe z dne 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453), izpolnilo obveznost iz člena 94(c) Poslovnika.
- 41 Poleg tega, ker je to sodišče ugotovilo, da je izid postopka v glavni stvari odvisen od uporabe pravil iz Direktive 2008/115 v zvezi s pravnim sredstvom zoper odločbo o vrnitvi, pristojnosti Sodišča za razlago člena 47 Listine v obravnavani zadevi ni mogoče izpodbijati.
- 42 Ob upoštevanju zgornjih ugotovitev je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti.

Vsebinska presoja

- 43 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, pod katerimi pogoji je treba člena 5 in 13 Direktive 2008/115 v povezavi s členom 19(2) in členom 47 Listine razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki odloča o sporu na področju socialne pomoči, katerega izid je povezan z morebitnim zadržanjem učinkov odločbe o vrnitvi, sprejete v zvezi z državljanom tretje države, ki ima hudo bolezen, šteti, da pravno sredstvo za odpravo in odložitev izvršitve te odločbe po samem zakonu povzroči odložitev izvršitve navedene odločbe, čeprav ta odložitev ne izhaja iz uporabe nacionalne zakonodaje.
- 44 Najprej je treba opozoriti, da mora imeti v skladu s členom 13(1) in (2) Direktive 2008/115 državljan tretje države na voljo učinkovito pravno sredstvo, da se pritoži zoper odločbo o vrnitvi, sprejeto v zvezi z njim, vendar to pravno sredstvo nima nujno odločilnega učinka (glej v tem smislu sodbo z dne 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, točki 43 in 44).

- 45 Vendar je treba značilnosti navedenega pravnega sredstva določiti v skladu s členom 47 Listine, v skladu s katerim ima vsaka oseba, katere pravice in svoboščine, ki jih zagotavlja pravo Unije, so bile kršene, pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v temu členu, in v skladu z načelom nevračanja, ki je med drugim zagotovljeno v členu 19(2) Listine in v členu 5 Direktive 2008/115 (glej v tem smislu sodbi z dne 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, točki 45 in 46, in z dne 19. junija 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, točki 52 in 53).
- 46 Sodišče je iz zgornjih preudarkov sklepalo, da mora imeti pravno sredstvo, vloženo zoper odločbo o vrnitvi, da bi se v zvezi z zadevnim državljanom tretje države zagotovilo spoštovanje zahtev, ki izhajajo iz člena 47 Listine in načela nevračanja, odložilni učinek po samem zakonu, saj je lahko zaradi izvršitve te odločbe med drugim ta državljan izpostavljen dejanskemu tveganju, da bo podvržen ravnanju, ki je v nasprotju s členom 19(2) Listine (glej v tem smislu sodbo z dne 19. junija 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, točka 56).
- 47 Tako je zlasti v primeru, v katerem bi bil lahko državljan tretje države, ki ima hudo bolezen, zaradi izvršitve odločbe o vrnitvi izpostavljen resnemu tveganju za hudo in nepopravljivo poslabšanje zdravstvenega stanja (glej v tem smislu sodbo z dne 18. decembra 2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, točka 53).
- 48 Zato mora v prvi vrsti nacionalni zakonodajalec sprejeti ukrepe, ki so potrebni za izpolnitev te obveznosti. Tako mora, če je to potrebno, spremeniti svojo ureditev, da zagotovi, da ima pravno sredstvo, ki ga je vložil državljan tretje države v položajih, navedenih v točkah 46 in 47 te sodbe, po samem zakonu odložilni učinek (glej po analogiji sodbo z dne 5. junija 2018, Kolev in drugi, C-612/15, EU:C:2018:392, točka 65).
- 49 Ker v pravu Unije niso natančno opredeljene konkretne oblike pravnega sredstva z odložilnim učinkom po samem zakonu, ki mora biti na voljo zoper odločbo o vrnitvi, imajo države članice v zvezi s tem nekaj maneverskega prostora.
- 50 Zato lahko država članica v okviru ureditve pritožbenih postopkov zoper odločbo o vrnitvi poleg ničnostne tožbe, ki nima odložilnega učinka, določi posebno pravno sredstvo, ki ga je prav tako mogoče vložiti zoper to odločbo, če so nacionalna postopkovna pravila, ki se uporabijo, dovolj natančna, jasna in predvidljiva, da se posamezniki lahko natančno seznanijo s svojimi pravicami (glej po analogiji, sodbo z dne 8. marca 2017, Euro Park Service, C-14/16, EU:C:2017:177, točka 40).
- 51 Poleg tega, ker belgijska vlada trdi, da je treba pravno sredstvo z odložilnim učinkom po samem zakonu zagotoviti le zoper odločbo o odstranitvi in ne zoper odločbo o vrnitvi, je treba poudariti, da iz točk od 44 do 49 sodbe z današnjega dne, CPAS de Seraing (C-402/19), izhaja, da sodno varstvo, ki je zagotovljeno državljanu tretje države, zoper katerega je bila izdana odločba o vrnitvi, zaradi izvršitve katere bi lahko bil izpostavljen resnični nevarnosti, da bi bil deležen ravnanja, ki je v nasprotju s členom 19(2) Listine, ne bi zadostovalo, če ta državljan tretje države zoper to odločbo od dne, ko mu je bila vročena, ne bi imel na voljo pravnega sredstva z odločilnim učinkom po samem zakonu.
- 52 Poleg tega, čeprav ta vlada trdi, da je belgijska zakonodaja v skladu s pravom Unije, je treba opozoriti, da sistem sodelovanja iz člena 267 PDEU temelji na jasni ločitvi nalog med nacionalnimi sodišči in Sodiščem. V okviru postopka, ki je bil začel na podlagi tega člena, morajo nacionalne določbe razlagati sodišča držav članic, in ne Sodišče, ki mu prav tako ni treba odločati o skladnosti pravnih pravil nacionalnega prava z določbami prava Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 17. decembra 1981, Frans-Nederlandse Maatschappij voor Biologische Producten, 272/80, EU:C:1981:312, točka 9, in z dne 30. aprila 2020, CTT – Correios de Portugal, C-661/18, EU:C:2020:335, točka 28).

- 53 V zvezi s tem morajo nacionalna sodišča ob upoštevanju vseh pravil nacionalnega prava in ob uporabi načinov razlage, ki jih nacionalno pravo priznava, ta pravila razlagati v skladu z Direktivo 2008/115 tudi tako, da po potrebi spremenijo ustaljeno sodno prakso, če ta temelji na razlagi nacionalnega prava, ki ni združljiva s to direktivo (glej v tem smislu sodbo z dne 14. maja 2019, CCOO, C-55/18, EU:C:2019:402 točki 69 in 70).
- 54 Nasprotno pa je v skladu z načelom primarnosti prava Unije vsako nacionalno sodišče, ki odloča v okviru svoje pristojnosti, če ne more podati razlage nacionalne ureditve, ki bi bila v skladu z zahtevami prava Unije, kot organ države članice dolžno, da v sporu, ki mu je predložen, ne uporabi nobene nacionalne določbe, ki je v nasprotju z določbo tega prava z neposrednim učinkom (glej v tem smislu sodbi z dne 24. junija 2019, Popławski in drugi, C-625/19, EU:C:2019:530, točki 58 in 61, in z dne 14. maja 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU in C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, točka 139).
- 55 Iz sodne prakse Sodišča pa je razvidno, da je člen 47 Listine dovolj sam po sebi in ga ni treba pojasnjevati z določbami prava Unije ali nacionalnega prava, da bi se posameznikom podelila pravica, na katero se lahko sklicujejo (glej v tem smislu sodbi z dne 17. aprila 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, točka 78, in z dne 14. maja 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU in C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, točka 140).
- 56 Enako velja za člen 13(1) Direktive 2008/115, ker je treba značilnosti pravnega sredstva iz te določbe določiti v skladu s členom 47 Listine, ki pomeni potrditev načela učinkovitega sodnega varstva (sodba z dne 14. maja 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU in C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, točka 141).
- 57 Zato bi moralo predložitveno sodišče ugotoviti – če bi ugotovilo, da belgijska ureditev državljanu tretje države, ki je v položaju, opisanem v točkah 46 in 47 te sodbe, ne nudi pravnega sredstva zoper odločbo o vrnitvi, ki ga urejajo natančna, jasna in predvidljiva pravila, ki po samem zakonu določajo odložitev izvršitve te odločbe – da ima pravno sredstvo, ki ga je vložil ta državljan tretje države, za odpravo in odložitev izvršitve odločbe o vrnitvi, izdane v zvezi z njim, odložilni učinek, tako da po potrebi nacionalne ureditve, ki bi izključevala, da bi to pravno sredstvo imelo tak učinek, ne bi uporabilo (glej po analogiji sodbe z dne 5. junija 2018, Kolev in drugi, C-612/15, EU:C:2018:392, točka 66; z dne 29. julija 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, točka 77, in z dne 14. maja 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU in C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, točka 144).
- 58 Nasprotno pa, če bi predložitveno sodišče menilo, da v belgijskem pravu obstaja tako pravno sredstvo in da ga zadevna oseba ni uporabila, čeprav bi to pravno sredstvo po samem zakonu povzročilo odložitev izvršitve odločbe o vrnitvi, sprejete v zvezi z njo, predložitvenemu sodišču ne bi bilo treba izključiti nacionalnih postopkovnih pravil, da bi ugotovilo, da ima pravno sredstvo za odpravo in odložitev izvršitve, ki ga je vložila zadevna oseba, odložilni učinek.
- 59 Poleg tega okoliščina, da predložitveno sodišče na podlagi belgijske ureditve ni pristojno za odločanje o tožbi za odpravo in odložitev izvršitve odločbe o vrnitvi iz postopka v glavni stvari, ni ovira za to, da to sodišče neposredno uporabi pravila prava Unije, da bi odločilo o predhodnem vprašanju, potrebnem za rešitev spora, ki mu je predložen, in ki se nanaša na morebitni odložilni učinek tega pravnega sredstva za odpravo in odložitev izvršitve, ki je bilo vloženo pred drugim sodiščem, po samem zakonu na podlagi člena 13(1) Direktive 2008/115 v povezavi s členoma 19 in 47 Listine.
- 60 Namreč, čeprav predložitveno sodišče v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, ni pozvano k izvajanju pristojnosti za odreditev odložitve izvršitve odločbe o vrnitvi, določene v členu 13(2) Direktive 2008/115, ki jo je belgijski zakonodajalec dodelil drugemu sodišču, pa mora zgolj za rešitev spora, o katerem odloča, preveriti, ali pravno sredstvo zoper tako odločbo izpolnjuje potrebne pogoje

za to, da ima odložilni učinek, ki mora nastopiti po samem zakonu in mora biti torej naložen vsem nacionalnim organom na področjih, za katera so pristojni, vključno z nacionalnimi sodišči, ki odločajo na področju socialne pomoči.

- 61 Vendar nacionalni organ, ki se mora izreči v takem položaju, zaradi pomanjkljivosti veljavne nacionalne ureditve ni nujno dolžan domnevati, da bi vsako pravno sredstvo, vloženo zoper odločbo o vrnitvi, imelo odložilni učinek po samem zakonu, saj tovrstna pravna sredstva, kot je bilo opozorjeno v točki 44 te sodbe, na podlagi prava Unije nimajo sistematično takega učinka.
- 62 Zato mora ta organ preveriti, ali so pogoji, ki v pravu Unije veljajo za zagotovitev tega učinka, v zadevi, o kateri odloča, izpolnjeni glede na položaj zadevne osebe.
- 63 Iz sodne prakse Sodišča, navedene v točki 47 te sodbe, pa izhaja, da je treba tak odložilni učinek po samem zakonu nujno zagotoviti za pravna sredstva, vložena zoper odločbo o vrnitvi, katere izvršitev „lahko“ državljana tretje države, ki ima hudo bolezen, izpostavi „resnemu tveganju“ za resno in nepopravljivo poslabšanje njegovega zdravstvenega stanja.
- 64 V tem okviru nacionalni organ za presojo, ali izvršitev odločbe o vrnitvi, na katero se nanaša pravno sredstvo, „lahko“ zadevno osebo izpostavi takemu tveganju, ni dolžan odločiti o tem, ali izvršitev te odločbe dejansko povzroči to tveganje.
- 65 Če bi bila namreč sprejeta taka rešitev, bi se pogoji za uporabo odložilnega učinka po samem zakonu pomešali s pogoji za uspeh pravnega sredstva, vloženga zoper odločbo o vrnitvi. Iz tega bi sledilo, prvič, da se ne bi upošteval preventivni vidik odložilnega učinka pravnega sredstva, vloženga zoper to odločbo, in drugič, da bi moral vsak organ, ki bi moral izpeljati posledice iz tega odložilnega učinka, v praksi sam opraviti preizkus, ki ga mora opraviti sodišče, pristojno za odločanje o zakonitosti odločbe o vrnitvi.
- 66 Zato se mora tak organ omejiti na presojo, ali pravno sredstvo, vloženo zoper odločbo o vrnitvi, vsebuje trditve, s katerimi se želi dokazati, da bi bil državljani tretje države, ki ima hudo bolezen, zaradi izvršitve te odločbe izpostavljen velikemu tveganju resnega in nepopravljivega poslabšanja njegovega zdravstvenega stanja, in ki očitno niso neutemeljene. Če je tako, mora navedeni organ ugotoviti, da se izvršitev odločbe o vrnitvi odloži po samem zakonu od vložitve tega pravnega sredstva, in iz tega izpeljati posledice, ki jih ima v okviru svoje pristojnosti.
- 67 Ta obveznost ne vpliva na možnost držav članic, da določijo nacionalna pravila o organizaciji in sodnih postopkih ter da v tem okviru določijo, da odločitev o odložilnem učinku pravnega sredstva zoper odločbo o vrnitvi, ki jo sprejme sodišče, pristojno za odločanje o takem pravnem sredstvu, zavezuje organe in sodišča, ki morajo odločiti o jamstvih, ki jih ima zadevni državljani tretje države na področju socialne pomoči.
- 68 Glede na vse zgornje preudarke je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člena 5 in 13 Direktive 2008/115 v povezavi s členom 19(2) in členom 47 Listine razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki odloča o sporu na področju socialne pomoči, katerega izid je povezan z morebitno odložitvijo učinkov odločbe o vrnitvi, sprejete v zvezi z državljanom tretje države, ki ima hudo bolezen, šteti, da vložitev pravnega sredstva za odpravo in odložitev izvršitve te odločbe po samem zakonu povzroči odložitev izvršitve navedene odločbe, tudi če ta odložitev ne izhaja iz uporabe nacionalne ureditve, kadar:
- to pravno sredstvo vsebuje trditve, s katerimi se želi dokazati, da bi bil ta državljani tretje države zaradi izvršitve te odločbe izpostavljen velikemu tveganju za resno in nepopravljivo poslabšanje njegovega zdravstvenega stanja, ki očitno niso neutemeljene, in

- ta ureditev ne določa drugega pravnega sredstva, ki bi bilo urejeno z natančnimi, jasnimi in predvidljivimi pravili, ki po samem zakonu povzročijo odložitev izvršitve take odločbe.

Stroški

- ⁶⁹ Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Člena 5 in 13 Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav v povezavi s členom 19(2) in členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah je treba razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki odloča o sporu na področju socialne pomoči, katerega izid je povezan z morebitno odložitvijo učinkov odločbe o vrnitvi, sprejete v zvezi z državljanom tretje države, ki ima hudo bolezen, šteti, da vložitev pravnega sredstva za odpravo in odložitev izvršitve te odločbe po samem zakonu povzroči odložitev izvršitve navedene odločbe, tudi če ta odložitev ne izhaja iz uporabe nacionalne ureditve, kadar:

- to pravno sredstvo vsebuje trditve, s katerimi se želi dokazati, da bi bil ta državljan tretje države zaradi izvršitve te odločbe izpostavljen velikemu tveganju za resno in nepopravljivo poslabšanje njegovega zdravstvenega stanja, ki očitno niso neutemeljene, in
- ta ureditev ne določa drugega pravnega sredstva, ki bi bilo urejeno z natančnimi, jasnimi in predvidljivimi pravili, ki po samem zakonu povzročijo odložitev izvršitve take odločbe.

Podpisi